

İŞ KÖPEKLERİNDE INBREEDING* VE LINEBREEDING**

*Inbreeding: Anne-oğul, baba-kız, kardeşler gibi birinci kuşak köpeklerin birbiriyle çiftleştirilmesi.

**Linebreeding: Büyük anne ve babadan başlayarak diğer akrabaların birbiriyle çiftleştirilmesi

15 Ocak 2013

Çoğu köpek sağlık sorunlarının sorumlusunun çekinik genler olduğu kanıtlanmış bir gerçektir. Eğer bir damızlık erkek köpek, gelecek neslin içinden çok fazla yavruya babalık ederse, o çekinik genler yarı kardeşler ve diğer akrabalar arasında çiftleşme gerçekleştirildiğinde bir araya gelecektir. Damızlık köpeğin ne kadar sağlıklı olduğunun önemi yoktur. Azaltılmış genetik çeşitlilik eninde sonunda inbreeding'in benzer sorunlarına yol açacaktır.

Şecereli köpek dünyasında linebreeding ile inbreeding arasında ince bir çizgi vardır. Başarılı bir inbreeding'e en basit haliyle linebreeding denir. Tabii ki bugün sahip olduğumuz her köpek ırkı, yetiştiricilerin aradıkları genetik kaliteyi ya da fiziksel yapıyı sabitlemek için yakın akraba köpekleri çiftleştirme sanatı olan linebreeding ile ortaya çıkmıştır. Babayı kızıyla ya da kardeşi diğer kardeşiyle çiftleştirmek aynı atadan gelen benzer genleri paylaşan yavruların doğma şansını artırır.

Çoğu ırk o kadar eskiden ortaya çıkmıştır ki o tipteki köpeklerin üretilme süreci hakkında çok az güvenilir kayıt vardır. Cocker ve Spaniellerin aynı soydan geldiği bilinmektedir. Cocker Spaniel 1839'a kadar İngiliz Köpek Klübü (KC) tarafından ayrı bir ırk olarak kabul edilmemiştir. Son 50 yılda Cockerler, show ve iş köpeği olarak belirgin şekilde iki tipe ayrıldılar. Benzer şeyler çoğu ulusal av köpeğimizin de başına geldi.

Nasıl üretildiğine dair detaylı kayıtları elimizde olan sadece bir tane av köpeğine sahibiz. Bu, yaratıcısı Eduard Korthals'dan ismini almış Korthals Griffonudur. 1873'de zengin bir Hollandalı aileye doğan Korthals, 22 yaşında, kendine ait çok amaçlı bir av köpeği üretmeye koyuldu. 7 ferma veren griffon ile başladı ve dikkatle linebreeding uygulayarak istediği köpeklere ulaştı.

Amacını gerçekleştirmek 20 yılını aldı. Sonuç; Korthals'ın Tel Tüylü Ferma Veren Griffon adını koyduğu köpektir ki ABD'de de hala bu isimle bilinmektedir. Korthal'in başarısı idealine yaklaşmayan yavruları acımasızca elimine etmesine bağlıdır. 600'den fazla köpek üretti ancak sadece 62 tanesini tuttu. Bugün bu ırk, İngiltere'de popülerliği artışta olsa da en çok Fransa'da yaygındır.

Bu durum, Korthals'ın seçmiş olduğu ve hala bugün sağlıklı olan köpekler hakkında çok şey söylüyor. Kontinental yetiştiriciler görüntüden daha çok sağlık ve çalışma yeteneğine odaklandıkları için bu ırk sağlıklı kalmaya devam etti.

Bugün bu tip bir linebreeding'e hoş gözle bakılmamaktadır. KC baba/kız, anne/oğul ya da kardeşler arasındaki çok yakın akraba çiftleşmeleri sonunda doğan yavruları kaydetmeyi anca 2010 yılında durdu.

Eğer linebreeding sonucu ortaya çıkan köpekler anne ve babalarının sadece en iyi özelliklerini alsaydı sorun olmazdı. Ne yazık ki kötülerini de almaktadırlar. Bu da ilerki nesillere geçirilen genetik kusurlar ve kalıtsal hastalıkların ortaya çıkma şansını büyük ölçüde arttırmaktadır. Yakın aile içi çiftleşmelerden doğan köpekler ayrıca daha az ve zayıf yavru yapabildiği gibi nadiren dayanıklı ve uzun ömürlü olurlar.

Hayvan Sağlık Vakfı iş birliği ile geliştirilmiş olan KC'nın mükemmel Eş Seçme programını kullanarak inbreedingden kaçınmak artık yetiştiriciler için mümkün. Eş Seçimi'ne, bir köpeğin ve de ırk genelinin inbreeding katsayısını (CoI) ortaya koymaktadır. Eş Seçimi websitesine köpeğin tam kayıtlı ismini girin ve genetik çeşitlilik butonuna bastığınızda CoI ortaya çıkmaktadır.

CoI büyük ölçüde bilgi vericidir. Örneğin %12.5 CoI, hem anne hem de babanın seceresinde olan ortak bir köpekten gelen bir genin aynı versiyonunu, yavrulardan birinin miras alacağını göstermektedir. Anne/oğul, baba/kız ya da kardeşler arası gerçekleşen bir çiftleşmeden doğan yavrular en az %25, büyükbaba/torun çiftleşmesi ise en az %12.5 CoI'ye sahip olacaktır. Sağlık açısından CoI ne kadar düşükse o kadar iyidir.

Çalışan av köpeği yetiştiricilerinin bir kaç damızlığının CoI'lerine baktığımızda endişe verici sonuçlar buluyoruz. Bir kaç istisna hariç rakamlar ırk ortalamalarının üzerinde. Hatta bazıları çok üstünde. Bu da popüler damızlıkların – genellikle şampiyon olanlar – belirli bir ırk üzerindeki etkisini göstermektedir. Bir köpeğin 5 nesillik seceresinin iki tarafında da bir kaç kez görünen aynı damızlık köpek hiç de az rastlanır bir durum değildir.

Bu tip bir inbreeding'in etkisinin belirgin hale gelmesi genellikle zaman alır. Çoğu Düz Tüylü Retriever'in seceresinde 1980 Crufts şampiyonu Shargleam Blackcap adında bir köpeği görürsünüz. 47 ayrı batımda 252 yavrunun babası olmuştur ve pek çok kişi bugün ırka musallat olan yüksek kanser oranlarında onun etkili olduğuna inanmaktadır.

Pek çok sağlık probleminin kaynağının çekinik genler olduğu aşıkardır. Bir damızlık gelecek nesili oluşturan yavruların çoğunun babasıysa, akrabalık nedeniyle o çekinik genler muhakkak bir yerde eşleşip hastalıkları tetikleyecektir. Damızlık köpekler ne kadar sağlıklı olursa olsunlar azalan genetik çeşitlilik' muhakkak inbreeding'in neden olduğu tanıtık sıkıntılara neden olacaktır.

Çare, tabii ki, yetiştiricilerde olduğu kadar yavru alıcılarındadır. Dişi köpek sahipleri akraba olmayan kan hatlarından damızlık erkekleri seçmeli ve illa günün en popüler şampiyonunun peşine takılmamalıdır. Yavru sahipleri seçerenin iki (anne ve baba) tarafında da benzer kan hatlarının yaratacağı problemlerin

farkında olmalıdırlar. Seerenin ‘’field trail’’ Őampiyonlarını gösteren kırmızıyla yazılmış isimlerle dolu olması muhakkak iyi bir Şey olmayabilir. KC, bir diŐinin kayıt altına alınabilir batım sayısını 4 ile sınırlandırmıŐken belki de aynı sınırlamayı erkek damızlıklar içinde yapmanın zamanı gelmiŐ de geçiyordur.

<https://www.thefield.co.uk/gundogs/inbreeding-and-line-breeding-in-working-dogs-21284> den İlker Ünlü tarafından çevrilmiŐtir.

